

**Toespraak minister Van der Hoeven bij de lancering van
het UNawe-netwerk in het Lorentz Center Leiden, 9
oktober 2006**

(Alleen het gesproken woord geldt)

Dames en heren,

Afgelopen zomer, tijdens de nu al legendarisch warme julimaand van 2006, waren mijn man en ik op vakantie in Frankrijk. Op een van die heerlijke, lange avonden, tegen het middernachtelijk uur, zagen wij een vallende ster, of eigenlijk moet ik zeggen 'meteoor'. Natuurlijk deden wij een wens, je weet maar nooit. Ik ga mijn wens hier niet verklappen, maar op 22 november weet ik of die uitgekomen is. Ik weet ook hoe laat. Binnen een uurtje na de stembussluiting...

De meteoor was er één van de jaarlijks terugkerende meteorenregen 'Perseïden', zo heb ik me laten vertellen. Net als heel veel andere astronomische verschijnselen is die niet alleen vanuit Frankrijk te zien, maar vanuit heel de wereld. Heel bijzonder, vind ik dat.

Het 'alles omvattende', de 'verwondering' en het 'avontuur', dat is wat mij zo aanspreekt aan sterrenkunde en ruimtevaart.

'Verwondering' en 'avontuur' is ook wat kinderen op school enthousiast maakt voor wetenschap en techniek. Daarom is het zo goed dat de professionele ruimtevaart- en sterrenkundewereld hierop inspeelt met boeiende, educatieve projecten. Bijvoorbeeld *Delta Researcher Schools*, *Missie naar Mars*, *Maan ik kom eraan*, *Kids in Space*, *Verandering* en *Universe Awareness*.

Ruimtevaart en sterrenkunde bieden een enorme, zeg maar gerust astronomische hoeveelheid aanknopingspunten om het onderwijs in wetenschap en techniek op basisscholen en

middelbare scholen leuker, aansprekender en aantrekkelijker te maken.

Ik maak nu even een zijsprongetje, naar de cognitiewetenschappen. Veel actuele resultaten daarvan zou je kunnen samenvatten met de slogan: 'Talent bestaat niet'. Volgens dit onderzoek is aanleg eigenlijk vrij onbelangrijk. Moeten kinderen vooral worden gemotiveerd om hard te werken en daarbij voortdurend hun grenzen te verleggen. Het talent groeit dan vanzelf. Of dit nu allemaal waar is, weet ik niet. Het gaat wel heel erg in tegen de gevestigde inzichten. Maar al is het maar een béétje waar, dan is het stimuleren van verwondering, van enthousiasme, van ontdekken, nog véél belangrijker dan we altijd al dachten. Dan leidt verwondering niet alleen tot het goed benutten van aangeboren talenten, maar zelfs tot het ontstaan van talent.

Dames en heren,

Ik heb zojuist kennis gemaakt met het werk van uw instituut, waar ik veel van de genoemde projecten kon zien. Ik ben onder de indruk, zachtjes uitgedrukt. De lokalen lagen er nu uiteraard wat verlaten bij, maar ik kan mij zo voorstellen dat het hier normaal gesproken gonst van de activiteiten. Met het Lorentz Center biedt u een uniek concept. Iedere wetenschapper kan voorstellen doen voor het organiseren van een workshop, Vooral op het gebied van astronomie, computerwetenschappen, wiskunde en natuurkunde, maar steeds meer ook vanuit andere disciplines. Tijdens de workshops werken junior en senior

wetenschappers met elkaar samen aan een probleem. U weet dat ik het heel belangrijk vind dat jong talent kansen krijgt; het Lorentz Center gééft die kansen.

Ook biedt uw centrum mogelijkheden voor mensen uit verschillende disciplines (alfa, bèta en gamma) om samen te werken aan het oplossen van wetenschappelijke of maatschappelijke vragen. Voor dat doel heeft u samenwerking gezocht met het NIAS. Heel verstandig: echte doorbraken en innovaties komen vaak tot stand doordat mensen uit verschillende vakgebieden met elkaar samenwerken. Dat gaat niet vanzelf, zoals u weet. Maar het Lorentz concept wérkt, en ik verwacht daar dus veel van. Dat is dan ook één van de redenen waarom ik voor het Lorentz Center voor de periode 2007 tot en met 2010 een extra bedrag heb uitgetrokken van 1,8 miljoen euro. Met dat geld wilt u onder andere de kwaliteit van de workshops verhogen, uw werkgebied verbreden naar bioscience en interdisciplinaire workshops opzetten, samen met het NIAS. U zet ook een bedrag in voor outreach activiteiten en het verhogen van de waardering voor de wetenschap.

Vandaag lanceren wij het Universe Awareness programma. Tijdens een workshop deze week zullen de activiteiten van dit project worden gepland. Ik ben hier erg blij mee. Vooral vanwege de doelgroep die u hiermee wilt benaderen: economisch benadeelde kinderen tussen vier en tien jaar uit ontwikkelingslanden, maar ook uit Europa. Op één van mijn werkbezoeken heb ik in Indonesië kennisgemaakt met het Bosscha observatorium en ik was daar zeer van onder de indruk.

Het observatorium wordt voor een deel met legaten van het Leids Kerkhoven Bosscha Fonds gesteund. Om het observatorium een steuntje in de rug te geven, heb ik een klein bedrag beschikbaar gesteld voor uitwisseling van studenten en hoogleraren met het observatorium, en voor activiteiten gericht op de kinderen.

U wilt kinderen uit ontwikkelingslanden, maar ook in Europa, in aanraking brengen met verschillende aspecten van de moderne astronomie, met de schoonheid van het heelal en van de sterrenhemel. Dit is een wereldwijde activiteit, in en rond de school, in ontwikkelingslanden, maar ook in Nederland. Ik verwacht veel van dit programma. Het kan een bijdrage leveren aan het stimuleren van de verbeelding van jonge kinderen. Het kan ook de mogelijkheden van moderne techniek verbeelden. Het laat bovendien de betekenis zien van de sterrenhemel in de eigen religie en tradities, iets wat ik persoonlijk heel interessant vind. Tot slot stimuleert het programma de interculturele dialoog door het algemene wereldbeeld te verbreden. Ik vind dan ook dat ons land in dit programma een voortrekkersrol moet spelen. De astronomie is een terrein waarop Nederland sterk is, en wij hebben met dit project iets te bieden.

U heeft hiervoor al de nodige dwarsverbanden gelegd: met de UNESCO scholen, het zogeheten 'Associated Schools project', de scholen die zich bezig houden met verbreding van techniek in het basisonderwijs. U bent ook betrokken bij een netwerk in oprichting van instellingen en projecten die actief zijn op het gebied van ruimtevaart- en sterrenkunde-educatie. Ik juich deze

netwerkvorming en samenwerking van harte toe, juist omdat we door samenwerking en afstemming een grote slag kunnen maken. Daar zullen de projecten, en uiteindelijk de kinderen in de klas veel baat bij hebben. Daarom wil ik de oprichting van een Netwerk Ruimtevaart- en Sterrenkunde Educatie en het Universe Awareness project van harte ondersteunen.

Ik maak dan ook nu bekend dat ik voor beide samen een subsidie van 200 duizend euro per jaar verleen, waarvan 125 duizend voor het internationale secretariaat van het UNAWE-project en 75 duizend voor het nationale ESERO netwerk.

Dames en heren,

Ik mag nu het Universe Awareness project officieel openen, door een druk op een knop waarmee ik een e-mail verzend aan alle deelnemers van het project. Persoonlijk voeg ik nog een P.S. aan deze e-mail toe: veel succes met uw belangrijke werk!